

Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

УДК 65.01: 658

Абрамович Мацей

доктор філософії

Інститут праці та соціальних досліджень у Варшаві, Польща

Abramowicz Maciej

PhD

Institute of Labour and Social Studies in Warsaw, Poland

ORCID: 0000-0003-2416-6737

Пилипенко Іов Миколайович

аспірант

Національного університету «Львівська політехніка»

Pylipenko Iov

Postgraduate Student of the

Lviv Polytechnic National University

ORCID: 0000-0002-8367-5278

Погребняк Андрій Тарасович

аспірант

Львівського університету бізнесу та права

Pohrebniak Andrii

Postgraduate Student of the

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0002-8270-0793

Князь Святослав Володимирович

доктор економічних наук, професор

Національний університет «Львівська політехніка»

Kniaz Sviatoslav

D. Sc. (Economics), Professor
Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0002-7236-1759

Русин-Гриник Роман Романович

доктор філософії, доцент
Національний університет «Львівська політехніка»

Rusyn-Hrynyk Roman

PhD, Associate Professor
Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0003-2895-6437

Ковальчук Юрій Ігорович

аспірант
Національного університету «Львівська політехніка»

Kovalchuk Yuriy

Postgraduate Student of the
Lviv Polytechnic National University
ORCID: 0000-0002-5381-5591

**ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ
ІННОВАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ Е-БІЗНЕСУ
DETERMINATION OF FACTORS INFLUENCING THE INNOVATION
MANAGEMENT SYSTEM OF E-BUSINESS ENTERPRISES**

Анотація. Глобальні зміни, які відбуваються у зовнішньому та внутрішньому середовищі характеризуються високою динамічністю, непередбачуваністю та невизначеністю, саме тому актуальним постає вирішення проблеми удосконалення системи управління інноваціями у e-

бізнесі. Існуючі системи управління е-бізнесу стають мало ефективними, тому для підприємств сфери е-бізнесу постає досить непростий період, тобто – етап залучення інновацій. Ефективне реагування системи управління е-бізнесом, із залученням інновацій, відіграє важливу роль у зростанні конкурентних переваг та збереженні існуючих позицій підприємства на ринку. Побудова ефективної системи управління інноваціями у е-бізнесі здатна вчасно адаптувати підприємство до змін, які відбуваються у середовищі його функціонування. Особливу роль у цьому відіграє визначення факторів, які найбільше можуть впливати на фінансово-господарську діяльність підприємства у сфері е-бізнесу. Вдале визначення факторів впливу на систему управління інноваціями стане запорукою стійкого розвитку діяльності підприємства.

У статті проаналізовано теоретичний матеріал щодо класифікації факторів впливу на систему управління інноваціями, а також визначено класифікаційні ознаки, за якими визначено ці фактори. Відповідно до проведеного дослідження, на основі емпіричних даних підприємств сфери е-бізнесу виявлено фактори, що мають вплив на систему управління інноваціями підприємства в системі координат його організаційного розвитку. Визначені фактори мають практичне значення тільки тоді, коли їх можуть використати керівники підприємств сфери е-бізнесу під час прийняття та реалізації інноваційних рішень. Запропоновано використати метод експертних оцінок, щоб оцінити ці фактори на предмет їхньої відносної значущості. Отримані результати, а особливо градація цих факторів за рівнем відносної значущості, є важливою управлінською інформацією на етапах вироблення рішень щодо управління інноваціями на підприємствах сфери е-бізнесу, зокрема під час вибору управлінських рішень.

Ключові слова: факторний аналіз, експертна оцінка, кваліфікаційні ознаки, е-бізнес, інновації, система управління, підприємство.

Summary. Global changes that take place in the external and internal environment are characterized by high dynamism, unpredictability and uncertainty, which is why it is important to solve the problem of improving the innovation management system in e-business. Existing e-business management systems are becoming ineffective, so e-business enterprises are facing a rather difficult period, that is, the stage of attracting innovations. An effective response of the e-business management system, with the involvement of innovations, should play an important role in increasing competitive advantages and maintaining the existing position of the enterprise in the market. Building an effective e-business innovation management system is able to timely adapt the enterprise to changes that occur in the environment of its functioning. A special role in this is played by identifying the factors that can most affect the financial and economic activities of the enterprise in the field of e-business. Successful identification of factors influencing the innovation management system will be the key to sustainable enterprise development.

The article analyzes the theoretical material on the classification of factors influencing the innovation management system, as well as identifies the classification criteria by which these factors are determined. According to the conducted research, based on empirical data from e-business enterprises, the factors that have an impact on the innovation management system of an enterprise in the coordinate system of its organizational development have been identified. The identified factors are of practical importance only when they can be used by managers of e-business enterprises when making and implementing innovative decisions. It is proposed to use the method of expert assessments to evaluate these factors for their relative importance. The results obtained, and especially the gradation of these factors by the level of relative importance, are important management information at the stages of making decisions on the management of innovations in e-business enterprises, in particular when choosing management decisions.

Keyword: *factor analysis, expert evaluation, qualification features, e-business, innovation, management system, enterprise.*

Постановка проблеми. Сьогодні, в умовах стрімкого розвитку економічних процесів на ринку, ефективна та успішна діяльність підприємств у сфері електронного бізнесу все більше залежить від здатності швидко і вчасно пристосуватися до безперервних глобальних змін, які відбуваються у зовнішньому середовищі, оскільки саме на них підприємства не можуть впливати. Глобальні зміни у зовнішньому середовищі характеризуються високою динамічністю, непередбачуваністю та невизначеністю. Саме тому актуальним постає питання, яке стосується вирішення проблеми удосконалення системи управління інноваціями підприємств сфери е-бізнесу. Водночас з'ясовано, що сьогодні, у період значних глобальних зрушень, існуючі системи управління е-бізнесу стають мало ефективними. Звідси очевидно, що ефективне реагування системи управління е-бізнесом із залученням інновацій відіграє важливу роль у зростанні конкурентних переваг та збереженні існуючих сегментів підприємства на ринку. Побудова ефективної системи управління інноваціями у сфері е-бізнесу здатна вчасно адаптувати до змін, які відбуваються у зовнішньому середовищі підприємства. Особливу роль у цьому відіграє визначення факторів, які найбільше можуть впливати на фінансову-господарську діяльність підприємства сфери е-бізнесу. Вдале визначення факторів впливу на систему управління інноваціями стане запорукою стійкого розвитку діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ефективність системи управління інноваціями підприємства у сфері е-бізнесу залежить від впливу факторів його зовнішнього і внутрішнього середовища. Оскільки ці середовища є непередбачуваними для підприємства, тому відбувається вплив усієї сукупності факторів, що створює умови для організаційного

розвитку підприємства. В контексті цього з'ясовано, що дуже багато науковців зосередили свою дослідницьку діяльність на визначення, групування та системі класифікації факторів, які мають безпосередній та опосередкований вплив на діяльність підприємств, зокрема – підприємств сфери е-бізнесу, а саме: С. Князь, Н. Георгіаді, Р. Вільгуцька [1], Г. Савіна, Т. Скібіна [2], Г. Бойківська [3], О. Маслак, О. Коноваленко, О. Безручко [4], А. Гречко, О. Мельнікова [5], Б. Твісс [6], Л. Федулова [7], В. Геєць [8], О. Кузьмін, Т. Куджа [9], В. Мединський [10], Н. Жаровська [11], Ю. Смаковська [12] та інші [13–16].

Проаналізувавши праці і думки наведених вище вчених, можна дійти висновку, що значна увага приділяється вивченням впливу факторів зовнішнього середовища, яке є не прогнозованим з боку підприємства, водночас поверхнево досліджено фактори, що мають фінансово-економічні, організаційні та психологічні чинники. Значні дослідження проведені при аналізі факторів, які характеризують успішність реалізації того чи іншого проекту.

Мета статті. Метою статті є здійснити аналіз наукової літератури щодо визначення класифікаційних ознак факторів впливу на систему управління інноваціями підприємств сфери е-бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Провівши аналіз праць вітчизняних і зарубіжних науковців, а також спираючись на власні дослідження, можна дійти висновку, що усю сукупність факторів, які мають вплив на систему управління інноваціями, потрібно класифікувати на внутрішні і зовнішні, на постійно та тимчасово діючі, прямі і непрямі, а також на фактори, які підлягають регулюванню та які регулюванню не підлягають. Відповідно до цього, всі наявні фактори здатні впливати на підприємство, яке задіяне у сфері е-бізнесу, а особливо – на його інноваційний розвиток.

Під факторами, що впливають на систему управління інноваціями

підприємства в системі координат організаційного розвитку, слід розуміти послідовність змін, які відбуваються в продуктивних силах, технологіях й соціально-економічних умовах фінансово-господарської діяльності підприємства, що стають рушійними силами для інноваційного розвитку підприємства сфери е-бізнесу.

Так, С. Князь, Н. Георгіаді та Р. Вільгуцька [1] провели дослідження факторів, які мають вплив на формування і використання організаційних структур управління підприємствами. Відповідно до проведеного аналізу здійснили їх класифікацію, що відповідає таким ознакам: зміст, характер, сила впливу, зв'язки, джерела виникнення та рівень урегульованості.

Водночас свою дослідницьку діяльність проводять Г. Савіна та Т. Скібіна, які обґрунтовують фактори, що мають вплив на ефективність управління підприємством. Відповідно до цього науковці розробили блок-схему, за допомогою якої відбувається управління підприємством. Схематично вона має вигляд «фактори зовнішнього макросередовища → фактори зовнішнього мікросередовища → фактори внутрішнього середовища підприємства» [2].

У свою чергу, науковець Г. Бойківська [3] узагальнила класифікацію факторів, які торкаються особливостей їх впливу на виробничий потенціал підприємств. За результатами дослідження виділено чотири класифікаційні ознаки, а саме: за джерелом утворення, за походженням фактора, за об'єктом впливу та відповідно до особливостей підприємства [3].

Тут на особливу увагу також заслуговують дослідження таких науковців – О. Маслак, О. Коноваленко та О. Безручко [4], які здійснюють дослідження факторів зовнішнього середовища підприємства. Ці фактори впливають на формування, використання та розвиток економічного потенціалу підприємства. Вони запропонували і обґрунтували методику розрахунку індексу, який визначає сприятливість зовнішнього середовища, на основі таксономічного аналізу. Даними для такого аналізу слугують

набори відповідних показників та їх вплив на економічний потенціал підприємства [4]. Діагностику потенціалів (фінансового, виробничого, трудового, соціально-економічного та інноваційно-інвестиційного), а також аналіз потенційних ризиків підприємства в умовах невизначеності представлено у праці Р. Скриньковського [17].

Поряд з тим, А. Гречко та О. Мельнікова досліджують фактори, які мають вплив на прибутковість підприємства. Ці фактори вони поділили на зовнішні та внутрішні фактори, за допомогою яких розглядають прибуток як досить керований об'єкт, що підлягає плануванню та прогнозуванню, обліку і аналізу, регулюванню та контролю [5].

Досліджуючи наявні проблеми формування системи управління інноваціями у е-бізнесі науковці також виділяють ряд факторів, умов та принципів, що мають як негативний, так і позитивний вплив на фінансово-господарську та інноваційну діяльність. Відповідно до цього Б. Твісс виокремлює такі фактори, що впливають на успішність запровадження інновацій, а саме: «орієнтація на ринок, ефективна система відбору та оцінки проектів, відповідність цілям організації, управління проектами і контроль, джерела нових ідей, сприятливість організацій до нововведень, індивідуальна та колективна відповідальність» [6]. В контексті цього доцільно також зазначити, що у праці [18] представлено аспекти юридичної відповідальності підприємства за порушення українського законодавства про захист економічної конкуренції, а деякі питання, які стосуються відповідальності керівника за порушення податкового законодавства України розкрито у праці [19]. Водночас заслуговує на особливу увагу доповідь на конференції Р. Скриньковського та Ю. Тиркала [20] про юридичну відповідальність бізнесу.

За результатами вивчення літературних джерел за проблемою тут необхідно відмітити і дослідження Л. Федулової, яка розглядає фактори як перелік загальних чинників, що формують ринок інновацій, а саме:

«державна участь в управлінні інноваційними процесами, рівень вилучення первинних доходів державою, стан ринкової інфраструктури, розвиток законодавства, ступінь інтеграції науково-технічного прогресу у виробничий процес, конкурентоздатність технологій на світових ринках, економічний розвиток країни» [7].

Доцільно також звернути увагу на те, що В. Геєць класифікує фактори, що формують інноваційну діяльність підприємства в самостійну економічну одиницю. Сюди науковець відносить: місце господарюючого суб'єкта на ринку, економічне становище підприємства і його фінансовий стан, поєднання власних фінансових ресурсів, пільги, що підприємство одержує від держави, умови страхування та отримання гарантій від ризиків тощо [8].

У свою чергу, О. Кузьмін та Т. Куджа класифікують фактори, що мають позитивний вплив на інноваційний потенціал підприємства. До таких факторів відносять: законодавчі, організаційно-управлінські, фінансово-економічні, техніко-технологічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та інформаційні [9]. У праці [9] науковці класифікують фактори за різними напрямками, які торкаються багатьох сфер діяльності.

За результатами дослідження у сфері інноваційного менеджменту В. Мединський розробив свою методологію, згідно якої визначив такі класифікаційні ознаки, а саме: економічні, технічні, політико-правові, організаційно-правові і соціально-психологічні, а також культурні [10]. Ця класифікація показує набір факторів впливу, які перешкоджають чи навпаки сприяють інноваційному розвитку підприємств сфери е-бізнесу.

Досить цікава і змістовна класифікація представлена у праці Н. Жаровської [11], яка визначила і класифікувала основні фактори впливу на процес формування інноваційного розвитку. У праці [11] запропоновано класифікувати фактори за такими ознаками, а саме: за ступенем контролю (зовнішні та внутрішні), за тривалістю впливу (короткострокові і

довгострокові), за ступенем впливу на інноваційний розвиток (мають визначальний вплив, мають значний вплив, мають незначний вплив), за джерелом виникнення (науково-технічні, організаційно-управлінські, економічні, екологічно-природні, соціальні), за характером впливу на інноваційний розвиток (що стримують інноваційний розвиток, що сприяють інноваційний розвиток, що мають двоякий вплив), за характером прояву (прямого та непрямого впливу).

Відповідно до проведених дослідження на основі емпіричних даних підприємств сфери е-бізнесу виявлено фактори, що мають вплив на систему управління інноваціями підприємства сфери е-бізнесу в системі координат його організаційного розвитку. До цих факторів рекомендується віднести такі (основні):

- I) наявність стратегії розвитку підприємства сфери е-бізнесу;
- II) рівень кадрового, матеріально-технічного та організаційного забезпечення підприємства сфери е-бізнесу;
- III) приналежність підприємства до інноваційно-активних суб'єктів господарювання;
- IV) розмір підприємства;
- V) форма та тип господарювання;
- VI) спеціалізація підприємства сфери е-бізнесу;
- VII) приналежність підприємства до статутних або договірних об'єднань;
- VIII) приналежність підприємства до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- IX) рівень прибутковості і фінансової стійкості.

Водночас з'ясовано, що для отримання більш правдивих результатів потрібно оцінювати важливість впливу наведених вище факторів на систему управління інноваціями е-бізнесу. Це оцінювання слід проводити за допомогою експертного опитування підприємств е-бізнесу.

Тут також варто зауважити, як зазначає Ю. Смаковська, що «експертне оцінювання – це дослідження фахівцем будь-яких питань для розв'язання яких необхідні спеціальні знання, а саме оцінювання – визначення значення, сутності, рівня (цінності) будь-якого явища. У вузькому розумінні експертне оцінювання – кількісно вимірне судження фахівця. Широка практика застосування експертних досліджень у підприємницькому середовищі свідчить про отримання достатньо достовірної інформації, використання якої забезпечує прийняття обґрунтованих управлінських рішень за умови дотримання правильної методології експертного дослідження. Основними критеріями достовірності експертного дослідження є точність та відтворюваність результатів дослідження» [12].

Проведення такого дослідження має на меті не тільки здійснити аналіз оцінок експертів, а й науково обґрунтувати підходи до формування експертних груп і визначення рівня кваліфікації експертів, що дозволить отримати достовірні результати та гарантувати об'єктивність оцінювання. Для підбору респондентів необхідно застосовувати критерії відбору, а саме – мають відповідати таким основним умовам:

- бути керівниками підприємств сфери е-бізнесу;
- мати досвід роботи на керівній посаді – не менше п'яти років;
- надати згоду на участь в опитуванні.

Висновки. Сьогодні підприємства сфери е-бізнесу функціонують у досить мінливому ринковому середовищі, де є багато некерованих змін, які впливають на ефективність управління інноваціями підприємства. Актуальним і важливим завданням перед керівниками підприємств постає ідентифікація і оцінювання факторів, які впливають на управління цим об'єктом. Тут такими факторами можуть бути: наявність стратегії розвитку підприємства сфери е-бізнесу; рівень кадрового, матеріально-технічного та організаційного забезпечення підприємства сфери е-бізнесу;

приналежність підприємства до інноваційно-активних суб'єктів господарювання; розмір підприємства; форма та тип господарювання; спеціалізація підприємства сфери е-бізнесу; приналежність підприємства до статутних або договірних об'єднань; приналежність підприємства до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; рівень прибутковості і фінансової стійкості.

Визначені фактори мають практичне значення тільки тоді, коли їх можуть використати керівники підприємств сфери е-бізнесу під час прийняття і реалізації інноваційних рішень. Запропоновано використати метод експертних оцінок для оцінювання цих факторів на предмет їхньої відносної значущості. Отримані результати, а особливо градація цих факторів за рівнем відносної значущості, є важливою управлінською інформацією на етапах вироблення рішень щодо управління інноваціями на підприємствах сфери е-бізнесу, зокрема під час вибору управлінських рішень.

Література

1. Георгіаді Н. Г., Князь С. В., Вільгуцька Р. Б. Фактори, які впливають на формування і використання організаційних структур управління підприємствами // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2013. № 767. С. 17–25.
2. Савіна Г. Г., Скібіна Т. І. Фактори зовнішнього та внутрішнього впливу на рівень ефективності управління підприємством комплексу комунальних послуг // *Ефективна економіка*. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5300> (дата доступу: 01.10.2022).
3. Бойківська Г. М. *Ефективність використання виробничого потенціалу підприємств переробної промисловості системи АПК*:

- автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Вінниця, 2011. 20 с.
4. Маслак О. І., Коноваленко О. Д., Безручко О. О. Зовнішнє середовище економічного потенціалу підприємства // *Технологічний аудит та резерви виробництва*. 2014. № 3(3). С. 35–42.
 5. Гречко А. В., Мельнікова О. М. Дослідження напрямів підвищення прибутковості підприємств // *Підприємництво та інновації*. 2017. Вип. 3. С. 108–114.
 6. Твісс Б. *Управління науково-технічними інноваціями* / пер. з англ. мови. М.: Економіка, 1989. 217 с.
 7. Федулова Л. *Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика*: монографія. Київ: Основа, 2005. 552 с.
 8. *Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України*: монографія. В 3 т.: Т. 2: «Інноваційно-технологічний розвиток економіки» / За ред. акад. НАН України В. М. Гейця, акад. НАН України В. П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б. Є. Кваснюка. Київ: Фенікс, 2007. 564 с.
 9. Кузьмін О., Куджа Т. *Фактори інноваційного розвитку підприємств*. URL: www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11391 (дата доступу: 01.10.2022).
 10. Мединський В. *Інноваційний менеджмент*. М.: ІНФРА-М, 2007. 304 с.
 11. Жаровська Н. Класифікація та характеристика факторів впливу на інноваційну діяльність машинобудівних підприємств // *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 3. 2015. С. 191–197.
 12. Смаковська Ю. Критерії експертної оцінки бізнес-плану підприємницького проекту // *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. № 19. С. 434–438.
 13. Скриньковський Р. М., Клювак О. В. Діагностика рівня готовності підприємства до здійснення інноваційної стратегії // *Бізнес Інформ*.

2016. № 7. С. 96–101.

- 14.Скриньковський Р. М., Павловські Г., Костюк Н. Р., Коропецький О. О. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства // *Проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 250–257.
- 15.Скриньковський Р. М., Хмиз М. В., Тиркало Ю. Є., Кайдрович Х. І., Гарасим Л. С. Інноваційні технології в управлінні бізнес-процесами підприємств сфери готельно-ресторанних та туристичних послуг // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2021. № 7. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-7-7415>
- 16.Князь С. В., Майнка М. К., Скриньковський Р. М., Кайдрович Х. І., Тиркало Ю. Є., Русин-Гриник Р. Р. Регулювання ефективності застосування системно-функціонального підходу в управлінні інноваційним розвитком будівельних підприємств // *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 5. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-5-7151>
- 17.Скриньковський Р. М. Діагностика фінансового, виробничого, трудового, соціально-економічного та інноваційно-інвестиційного потенціалів і аналіз потенційних ризиків підприємства в умовах невизначеності // *Проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 186–193.
- 18.Скриньковський Р., Чубенко А. Діагностика конкурентного потенціалу підприємства та відповідальність за порушення законодавства про захист економічної конкуренції // *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 7. С. 49–54.
- 19.Скриньковський Р., Крамар Р. Діагностика формування і використання прибутку підприємства та відповідальність керівника за порушення податкового законодавства // *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 130–134.
- 20.Скриньковський Р., Тиркало Ю. Юридична відповідальність бізнесу // *Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфері*

обслуговування: тези доп. IV Міжнар. наук.-практ. конференції (21.09.2022 р., м. Львів) / за заг. ред. Н. Павленчик. Львів: ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2022. С. 97–99.

References

1. Heorhiadi N. H., Kniaz S. V., Vilhutska R. B. Faktory, yaki vplyvaiut na formuvannia i vykorystannia orhanizatsiinykh struktur upravlinnia pidpriemstvamy // *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*. 2013. № 767. С. 17–25.
2. Savina H. H., Skibina T. I. Faktory zovnishnoho ta vnutrishnoho vplyvu na riven efektyvnosti upravlinnia pidpriemstvom kompleksu komunalnykh posluh // *Efektyvna ekonomika*. 2016. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5300> (data dostupu: 01.10.2022).
3. Boikivska H. M. *Efektyvnist vykorystannia vyrobnychoho potentsialu pidpriemstv pererobnoi promyslovosti systemy APK: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04*. Vinnytsia, 2011. 20 s.
4. Maslak O. I., Konovalenko O. D., Bezruchko O. O. Zovnishnie seredovyshe ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva // *Tekhnolohichni audyt ta rezervy vyrobnytstva*. 2014. № 3(3). С. 35–42.
5. Hrechko A. V., Melnikova O. M. Doslidzhennia napriamiv pidvyshchennia prybutkovosti pidpriemstv // *Pidpriemnytstvo ta innovatsii*. 2017. Vyp. 3. С. 108–114.
6. Tviss B. *Upravlinnia naukovo-tekhnichnymy innovatsiiamy* / per. z anhl. movy. M.: Ekonomika, 1989. 217 s.
7. Fedulova L. *Innovatsiinyi rozvytok ekonomiky: model, systema upravlinnia, derzhavna polityka: monohrafiia*. Kyiv: Osnova, 2005. 552 s.
8. *Stratehichni vyklyky KhKhI stolittia suspilstvu ta ekonomitsi Ukrainy*:

- monohrafiia. V 3 t.: T. 2: «Innovatsiino-tekhnologichniy rozvytok ekonomiky» / Za red. akad. NAN Ukrainy V. M. Heitsia, akad. NAN Ukrainy V. P. Semynozhenka, chl.-kor. NAN Ukrainy B. Y. Kvasniuka. Kyiv: Feniks, 2007. 564 s.
9. Kuzmin O., Kudzha T. *Faktory innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv*. URL: www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11391 (data dostupu: 01.10.2022).
 10. Medynskiy V. *Innovatsiinyi menedzhment*. M.: INFRA-M, 2007. 304 s.
 11. Zharovska N. Klasyfikatsiia ta kharakterystyka faktoriv vplyvu na innovatsiinu diialnist mashynobudivnykh pidpriemstv // *Stalyi rozvytok ekonomiky*. 2015. № 3. 2015. S. 191–197.
 12. Smakovska Yu. Kryterii ekspertnoi otsinky biznes-planu pidpriemnytskoho proektu // *Formuvannia rynkovoï ekonomiky v Ukraini*. 2009. № 19. S. 434–438.
 13. Skrynkovskyy R. M., Kliuvak O. V. Diahnostyka rivnia hotovnosti pidpriemstva do zdiisnennia innovatsiinoï stratehii // *Biznes Inform*. 2016. № 7. S. 96–101.
 14. Skrynkovskyy R. M., Pawlowski H., Kostiuk N. R., Koropetskyi O. O. Diahnostyka faktoriv innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva // *Problemy ekonomiky*. 2017. № 1. S. 250–257.
 15. Skrynkovskyy R. M., Khmyz M. V., Tyrkalo Yu. Ye., Kaidrovych K. I., Harasym L. S. Innovatsiini tekhnologii v upravlinni biznes-protsesamy pidpriemstv sfery hotelno-restorannykh ta turystychnykh posluh // *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Ekonomichni nauky»*. 2021. № 7. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-7-7415>
 16. Kniaz S. V., Mainka M. K., Skrynkovskyy R. M., Kaidrovych K. I., Tyrkalo Y. Y., Rusyn-Hrynyk R. R. Rehuliuвання efektyvnosti zastosuvannia systemno-funktsionalnogo pidkhodu v upravlinni innovatsiinym rozvytkom budivelnykh pidpriemstv // *Mizhnarodnyi*

naukovyi zhurnal «Internauka». 2021. № 5. doi:
<https://doi.org/10.25313/2520-2057-2021-5-7151>

17. Skrynkovskyy R. M. Diahnastyka finansovoho, vyrobnychoho, trudovoho, sotsialno-ekonomichnoho ta innovatsiino-investytsiinoho potentsialiv i analiz potentsiinykh ryzykiv pidpriumstva v umovakh nevyznachenosti // *Problemy ekonomiky*. 2015. № 2. S. 186–193.
18. Skrynkovskyy R., Chubenko A. Diahnastyka konkurentnoho potentsialu pidpriumstva ta vidpovidalnist za porushennia zakonodavstva pro zakhyst ekonomichnoi konkurentsii // *Pidpriumnytstvo, gospodarstvo i pravo*. 2016. № 7. S. 49–54.
19. Skrynkovskyy R., Kramar R. Diahnastyka formuvannia i vykorystannia prybutku pidpriumstva ta vidpovidalnist kerivnyka za porushennia podatkovoho zakonodavstva // *Pidpriumnytstvo, gospodarstvo i pravo*. 2016. № 6. S. 130–134.
20. Skrynkovskyy R., Tyrkalo Y. Yurydychna vidpovidalnist biznesu // *Ekonomiko-sotsialni vidnosyny v haluzi fizychnoi kultury ta sferi obsluhovuvannia: tezy dop. IV Mizhnar. nauk.-prakt. konferentsii (21.09.2022 r., m. Lviv) / za zah. red. N. Pavlenchyk*. Lviv: LDUFK im. Ivana Boberskoho, 2022. S. 97–99.